

<p>Nazwa projektu Projekt ustawy o zmianie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych</p> <p>Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego</p> <p>Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Andrzej Wyrobiec, Podsekretarz Stanu</p> <p>Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu Karol Kościński, Dyrektor Departamentu Własności Intelektualnej i Mediów, tel. 022 42 10 327, e-mail: kkoscinski@mkidn.gov.pl</p>	<p>Data sporządzenia 9 października 2014 r.</p> <p>Źródło: Prawo UE</p> <p>Nr w wykazie prac Rady Ministrów UC123</p>
---	--

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Celem ustawy jest pełne wdrożenie do polskiego porządku prawnego szeregu regulacji prawa europejskiego z zakresu prawa autorskiego i praw pokrewnych, których termin wdrożenia upłynął bądź upływa w najbliższym czasie. W obszarach, w których zachowanie spójności projektowanych rozwiązań wymaga uzupełnienia regulacji przewidzianych dyrektywami, projektowana ustawa wykracza – w sposób służący promocji, rozwojowi i upowszechnieniu kultury narodowej – poza minimum wynikające z obowiązku implementacji.

Projektowane zmiany dotyczą dwóch obszarów.

1) Po pierwsze zmierzają do zapewnienia – w zakresie, w jakim pozwalają na to wiążące Polskę regulacje prawa międzynarodowego i europejskiego – możliwie jak najszerszego dostępu do utworów i przedmiotów praw pokrewnych, przede wszystkim w ramach tzw. dozwolonego użytku publicznego. Obecne regulacje ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych nie zawsze bowiem w pełni i w sposób poprawny implementują dyrektywy UE, co powoduje niepewność prawną, a czasem wręcz w nieuzasadniony sposób ogranicza możliwości korzystania z chronionych treści. Brakuje ponadto regulacji umożliwiających korzystanie z utworów osieroconych oraz ułatwiających korzystanie z utworów niedostępnych w obrocie handlowym. Natomiast publikowanie utworów będących w domenie publicznej, a więc nie podlegających ochronie prawn-autorskiej, wiąże się z obowiązkiem odprowadzenia części zysków na Fundusz Promocji Twórczości.

2) Drugim obszarem zmian są przepisy dotyczące czasu ochrony. Zdaniem ustawodawcy europejskiego konieczne jest wprowadzenie jednolitego sposobu obliczania czasu ochrony autorskich praw majątkowych do utworu muzycznego ze słowami oraz zapewnienie artystom wykonawcom utworów muzycznych odpowiedniej ochrony ich praw przez cały okres ich życia.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Ad. 1) Zmiany będą polegały na:

- a) zoptymalizowaniu i doprecyzowaniu przepisów dotyczących korzystania z utworów i przedmiotów praw pokrewnych w ramach dozwolonego użytku publicznego (implementacja art. 5 dyrektywy 2001/29/WE), co pozwoli na wyeliminowanie niepewności prawnej i zapewni zgodność tego rodzaju korzystania z prawem UE;
- b) wprowadzeniu dotychczas nieimplementowanego w Polsce wynagrodzenia z tytułu wypożyczeń bibliotecznych (implementacja art. 6 dyrektywy 2006/115/WE), co zapewni zgodność tego rodzaju korzystania z prawem UE, a dodatkowo będzie stanowić instrument wspierania rozwoju polskiego języka i literatury;
- c) określeniu zasad korzystania z utworów osieroconych znajdujących się w zasobach instytucji publicznych, zarówno w oparciu o dozwolony użytek (implementacja dyrektywy 2012/28/UE) jak i licencje, co umożliwi digitalizację i udostępnianie zasobów w sytuacjach, w których odnalezienie uprawnionego w celu nabycia licencji jest niemożliwe;
- d) wprowadzeniu możliwości korzystania przez instytucje publiczne z dzieł niedostępnych w obrocie handlowym, co zapewni dostęp do utworów, których nakład się wyczerpał, w sytuacjach, w których uprawniony nie jest już zainteresowany dalszą eksploatacją;
- e) zniesieniu obowiązku uiszczania przez wydawców i producentów egzemplarzy utworów opłat na Fundusz Promocji Twórczości, co ułatwi publikowanie utworów niepodlegających ochronie autorskimi prawami majątkowymi.

Oczekiwany efekt ww. zmian będzie ułatwienie korzystania z utworów i przedmiotów praw pokrewnych przez obywateli i instytucje publiczne, wyeliminowanie niepewności prawnej w tym zakresie oraz zapewnienie pełnej zgodności tego korzystania z prawem UE.

Ad. 2) Zmiany, wynikające z konieczności implementacji dyrektywy 2011/77/UE, będą polegały na określeniu terminu wygaśnięcia ochrony autorskich praw majątkowych do utworu muzycznego ze słowami oraz na wydłużeniu czasu ochrony

praw do muzycznych artystycznych wykonań oraz fonogramów z 50 do 70 lat. Wprowadzone zostaną też mechanizmy dodatkowo zabezpieczające interesy artystów wykonawców w przedłużonym okresie ochrony (m.in. możliwość odzyskania praw przeniesionych na producenta oraz dodatkowe wynagrodzenie).

Oczekiwanym efektem ww. zmian będzie ujednoczenie sposobu obliczania czasu ochrony autorskich praw majątkowych do utworu muzycznego ze słowami oraz zapewnienie artystom wykonawcom odpowiedniej ochrony ich praw przez cały okres ich życia.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Ad. 1a) W wielu krajach, w ustawach o prawie autorskim, przyjęto przepisy służące rozwiązaniu problemu korzystania z archiwalnych audycji radiowych i telewizyjnych, np. w Szwajcarii, Danii, Szwecji, Finlandii, Norwegii czy na Łotwie. Rozwiązania te oparte są zwykle albo na mechanizmie przymusowego zbiorowego zarządu (np. Szwajcaria) albo rozszerzonych zbiorowych licencji (kraje nordyckie).

Ad. 1b) Pomimo, że przepisy dyrektywy 2001/29/WE o dozwolonym użytku publicznym mają charakter fakultatywny, zostały implementowane w przeważającej większości państw członkowskich. Nie zawsze jednak implementacja ta została dokonana jednolicie we wszystkich państwach. Przykładowo, ze zleconej przez Komisję Europejską analizy dotyczącej stosowania dyrektywy¹, obejmującej 11 państw (Niemcy, Francję, UK, Włochy, Hiszpanię, Polskę, Danię, Węgry, Belgię, Holandię i Luksemburg), wynika, że wyjątek dotyczący szczególnych przypadków zwielokrotniania utworów przez biblioteki, szkoły, muzea i archiwa (art. 5 ust. 2 lit. c) dyrektywy 2001/29/WE) został w większości badanych państw ograniczony do przypadków zachowania, ochrony bądź uzupełniania zbiorów wymienionych instytucji (Dania, Luksemburg, Francja, Węgry, Hiszpania, Polska, UK), choć nie we wszystkich państwach określono szczegółowe przesłanki korzystania z uprawnień wynikających z tego wyjątku (np. w UK, Danii i Holandii jest to możliwe tylko w razie konieczności zastąpienia zniszczonego bądź zagrożonego zniszczeniem egzemplarza, a na Węgrzech – także w ramach prowadzenia badań naukowych). Różnice dotyczą także katalogu uprawnionych instytucji (np. w Niemczech, UK i Polsce nie obejmuje on muzeów, a szkoły są uwzględnione tylko w Luksemburgu, Polsce i na Węgrzech) i sposobu zwielokrotniania (np. w Niemczech dopuszczone są tylko kopie na papierze). Z kolei możliwość korzystania z dozwolonego użytku do celów edukacyjnych i naukowych w niektórych krajach ograniczono tylko do określonych instytucji, najczęściej naukowych i oświatowych (Belgia, Dania, Hiszpania, Polska, Węgry, Niemcy, UK).

Ad. 1c) Finansowanie wynagrodzeń z tytułu użyczeń egzemplarzy utworów przez biblioteki możliwe jest z budżetu państwa, budżetów samorządów terytorialnych lub opłat nakładanych na użytkowników bibliotek. Najbardziej rozpowszechnionym modelem w UE jest finansowanie wynagrodzeń z tytułu *public lending right* z budżetu państwa. Tak jest np. w Szwecji, Danii, Czechach, Słowenii, Estonii, na Łotwie oraz na Litwie. W niektórych państwach członkowskich, jak np. w Niemczech, Austrii, koszty wynagrodzeń ponoszone są przez państwo razem z mniejszymi jednostkami administracyjnymi – np. w Niemczech rządy krajów związkowych ponoszą 90% kosztów, a rząd federalny jedynie 10%. Z kolei we Francji ok. 50% środków pochodzi z budżetu państwa, zaś druga połowa – od dostawców książek. Wysokość przewidzianych rocznych środków jest bardzo różna. Często negocjowana jest ona co roku, w innych przypadkach – co dwa lata albo jeszcze rzadziej. Z przeprowadzonej przez MKiDN analizy wynika, że rozbieżności między państwami członkowskimi są bardzo duże. Przewidziana roczna suma waha się w granicach między kilkudziesięcioma tysiącami euro a dwudziestoma milionami euro rocznie. Przeważnie państwa przeznaczają na ten cel kwoty rzędu kilkuset tysięcy euro rocznie. Przykładowo w Wielkiej Brytanii fundusz na *public lending right* wynosi ok. 8,5 mln euro, w Szwecji ok. 14 mln euro, w Niemczech ok. 12 mln euro, w Belgii 1,7 mln euro, we Włoszech 1,7 mln euro, w Austrii 0,6 mln euro, w Czechach 0,4 mln euro.

Public lending right jest wykorzystywane przez państwa członkowskie UE jako instrument promocji oraz wspierania twórczości i kultury narodowej – szczególnie w przypadku państw, których język narodowy nie ma charakteru używanego międzynarodowo. Dla przykładu Dania przyznaje wynagrodzenia z tytułu publicznego użyczenia autorom książek, których oryginał został napisany w języku duńskim oraz tłumaczom książek, które zostały przetłumaczone z języka obcego na język duński, ilustratorom lub fotografikom, którzy wydali swoją pracę jako odrębne dzieło lub jako część książek duńskich lub tłumaczeń książek na język duński. Wpłaty wynagrodzeń mają więc przede wszystkim na celu zachęcić duńskich autorów do pisania w języku ojczystym. Podobny system wynagrodzeń funkcjonuje w Szwecji. Tam uprawnionymi są autorzy książek pisanych po szwedzku lub autorzy tłumaczeń na szwedzki. Na podobnych zasadach wypłaty wynagrodzeń z tytułu *public lending right* dokonuje się w Słowenii, Litwie i Estonii.

Ad. 1d) Problem dzieł osieroconych był do tej pory rozwiązywany w innych krajach na dwa sposoby: poprzez rozszerzone licencje zbiorowe udzielane przez organizacje zbiorowego zarządzania (przede wszystkim w krajach skandynawskich) oraz system licencji obowiązkowych (m.in. w Kanadzie, Japonii, Korei Południowej, Indiach oraz na Węgrzech). Należy się spodziewać, że w państwach, w których istnieją systemy rozszerzonych licencji, dyrektywa 2012/28/UE nie wpłynie na ich stosowanie i będą one udzielane (w zakresie korzystania komercyjnego i niekomercyjnego) niezależnie od możliwości

¹ http://ec.europa.eu/internal_market/copyright/docs/studies/131216_study_en.pdf

korzystania z utworów osieroconych w ramach dozwolonego użytku (ograniczonej do korzystania niekomercyjnego). Natomiast niektóre państwa członkowskie UE, w których do tej pory nie funkcjonował mechanizm rozszerzonych licencji, zdecydowały się na poszerzenie implementacji dyrektywy 2012/28/UE o dodatkowe elementy. We Francji i Niemczech wprowadzono przy tej okazji ustawowe regulacje dotyczące utworów niedostępnych w obrocie handlowym, natomiast w Wielkiej Brytanii wprowadzono system licencji rozszerzonych, w tym obejmujących utwory osierocone. Belgia rozważa dokonanie zmian dotyczących bibliotek elektronicznych, a Hiszpania dokona modyfikacji przepisów o dozwolonym użytku.

Także Holandia planuje wyjście poza zakres implementacji dyrektywy o utworach osieroconych.

Natomiast Chorwacja, Czechy, Estonia, Grecja, Hiszpania, Irlandia, Luksemburg, Malta i Słowacja implementują dyrektywę 2012/28/UE wprost, nie wychodząc poza jej przepisy.

Ad. 1e) Kwestia utworów niedostępnych w obrocie handlowym jest przedmiotem porozumienia z dnia 20 września 2011 r. pt. „*Kluczowe zasady digitalizacji i publicznego udostępniania utworów niedostępnych w handlu*”, zawartego przez organizacje reprezentujące biblioteki, twórców i wydawców, w obecności Komisji Europejskiej. Porozumienie określa ogólne, paneuropejskie ramy dla korzystania z utworów niedostępnych w obrocie handlowym akceptowane przez wszystkie zainteresowane strony. W następstwie jego zawarcia regulacje ustawowe dotyczące korzystania z tego rodzaju utworów wprowadzono w niektórych krajach europejskich, w tym we Francji i w Niemczech.

Przyjęte w obu tych krajach rozwiązania znacząco różnią się od siebie. Francuska ustawa o cyfrowej eksploatacji niedostępnych książek z XX wieku jest wynikiem porozumienia osiągniętego pomiędzy zainteresowanymi stronami w tym kraju. Przewiduje ona domniemanie, zgodnie z którym książki opublikowane przed określoną datą są niedostępne w obrocie handlowym. Zostaną one objęte mechanizmem rozszerzonych zbiorowych licencji, z możliwością dokonania *opt-out* przez uprawnionego. Z kolei model niemiecki zakłada powstanie państwowego rejestru, do którego każdy zainteresowany może zgłaszać utwory niedostępne w obrocie handlowym. Utwory te zostaną objęte obligatoryjnym zbiorowym zarządem, o ile uprawniony nie zgłosi sprzeciwu.

Ad. 1f) Instytucja *domaine public payant* nie jest przedmiotem ani traktatów międzynarodowych regulujących obszar prawa autorskiego, ani harmonizacji prawa UE. Jedynie nieliczna grupa krajów zdecydowała się na jej wprowadzenie do własnych systemów prawnych (Algieria, Kenia, Rwanda, Senegal, Kongo, Wybrzeże Kości Słoniowej czy Paragwaj). W Europie instytucja ta funkcjonowała np. we Włoszech, została tam jednak zniesiona w 1996 r.

Ad. 2) Z własnych analiz MKiDN wynika, że państwa członkowskie UE dokonały bądź dokonują dość dosłownej implementacji przepisów dyrektywy 2011/77/UE.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Obywatele	Obywatele zainteresowani dostępem do utworów i przedmiotów praw pokrewnych znajdujących się w zasobach instytucji publicznych – dokładna liczba trudna do oszacowania.		Ułatwienie i poszerzenie dostępu do utworów i przedmiotów praw pokrewnych znajdujących się w zasobach instytucji publicznych oraz będących w domenie publicznej; zwiększenie pewności prawnej przy korzystaniu z utworów i przedmiotów praw pokrewnych w ramach dozwolonego użytku, w tym np. cytowania czy użytku incydentalnego.
Nadawcy publiczni	Telewizja Polska S.A., Polskie Radio S.A., 17 spółek regionalnych polskiego radia	Ustawa o radiofonii i telewizji	Zwiększenie pewności prawnej i poszerzenie możliwości korzystania z utworów w ramach dozwolonego użytku; umożliwienie korzystania z utworów osieroconych oraz z audycji znajdujących się w ich zasobach archiwalnych.
Biblioteki	9 920 (liczba bibliotek publicznych i placówek informacyjno-bibliotecznych w Polsce wg stanu na	GUS (raport <i>Działalność instytucji kultury w Polsce w 2013 r.</i>)	Zwiększenie pewności prawnej i poszerzenie możliwości korzystania z utworów w ramach dozwolonego użytku; umożliwienie korzystania z

	31.12.2013)		utworów osieroconych i utworów niedostępnych w obrocie handlowym.
Institucje oświatowe	ok. 14,5 tys. szkół podstawowych, 6,1 tys. gimnazjów, 10,8 tys. szkół ponadgimnazjalnych, 2,7 tys. szkół policealnych, ok. 900 szkół artystycznych, 1,7 tys. szkół wyższych (wg stanu na 31.12.2012)	GUS (raporty: <i>Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2012/2013</i> , <i>Szkoły wyższe i ich finanse w 2012 r.</i>)	Zwiększenie pewności prawnej i poszerzenie możliwości korzystania z utworów w ramach dozwolonego użytku; umożliwienie korzystania z utworów osieroconych i utworów niedostępnych w obrocie handlowym.
Institucje naukowe	284 instytucje naukowe (instytuty naukowe PAN, resortowe instytuty badawcze, publiczne szkoły wyższe; wg stanu na 31.12.2012)	GUS (raport <i>Nauka i technika w 2012 r.</i>)	Zwiększenie pewności prawnej przy korzystaniu z utworów w ramach dozwolonego użytku.
Muzea	822 (liczba muzeów i oddziałów muzealnych w Polsce wg stanu na 31.12.2013)	GUS (raport <i>Działalność instytucji kultury w Polsce w 2013 r.</i>)	Zwiększenie pewności prawnej i poszerzenie możliwości korzystania z utworów w ramach dozwolonego użytku; umożliwienie korzystania z utworów osieroconych i utworów niedostępnych w obrocie handlowym.
Archiwa	Archiwa państwowe (33 podmioty, w tym Archiwum Główne Akt Dawnych, Archiwum Akt Nowych, Narodowe Archiwum Cyfrowe i 30 regionalnych archiwów państwowych), inne podmioty tworzące państwową sieć archiwalną na podstawie art. 22 ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach państwowych, FilMOTEKA Narodowa	Rozporządzenia wydane przez ministra właściwego ds. kultury i ochrony dziedzictwa narodowego na podstawie art. 24 ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach państwowych	Zwiększenie pewności prawnej i poszerzenie możliwości korzystania z utworów w ramach dozwolonego użytku; umożliwienie korzystania z utworów osieroconych i utworów niedostępnych w obrocie handlowym.
Twórcy utworów literackich (autorzy, tłumacze i inni współautorzy książek)	Brak precyzyjnych danych; w 2012 roku wydano 23 319 tytułów książek napisanych oryginalnie w języku polskim oraz 6 688 książek przetłumaczonych na język polski z języka obcego.	GUS (raport <i>Kultura w 2012 r.</i>)	Przyznanie wynagrodzenia z tytułu wypożyczeń bibliotecznych.
Wydawcy	ok. 2 tys. wydawców prowadzących aktywnie działalność	Raport Instytutu Książki „Rynek książki w Polsce 2013”	Przyznanie wynagrodzenia z tytułu wypożyczeń bibliotecznych; zwolnienie z

	wydawniczą		obowiązku uiszczania opłat z tytułu publikowania utworów nieobjętych ochroną.
Biblioteki publiczne	8 112 (wg stanu na 31.12.2013)	GUS (raport <i>Działalność instytucji kultury w Polsce w 2013 r.</i>)	Obowiązek udostępniania danych służących obliczeniu wynagrodzeń za wypożyczenia biblioteczne należnych poszczególnym autorom i wydawcom książek.
Artyści wykonawcy	ok. 9 tys. (liczba artystów, którzy powierzyli swoje prawa w zbiorowy zarząd wg stanu na 31.12.2013 r.)	Sprawozdania z działalności Stowarzyszenia Artystów Wykonawców Utworów Muzycznych i Słowno-Muzycznych SAWP i Związku Artystów Wykonawców STOART za rok 2013	Wydłużenie czasu ochrony praw do artystycznych wykonań, przyznanie dodatkowego wynagrodzenia od producentów fonogramów oraz możliwość odzyskania praw przeniesionych na producenta fonogramu.
Producenci fonogramów	105 (liczba producentów, którzy powierzyli swoje prawa w zbiorowy zarząd wg stanu na 31.12.2012 r.)	Sprawozdanie z działalności Związku Producentów Audio-Video ZPAV za rok 2012	Sprawozdanie z działalności Związku Producentów Audio-Video ZPAV za rok 2012

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Projekt ustawy jest konsultowany z podmiotami reprezentującymi uprawnionych z tytułu praw autorskich i praw pokrewnych, tj. twórców, wydawców, producentów, artystów wykonawców oraz nadawców radiowych i telewizyjnych, jak również z podmiotami zainteresowanymi dostępem i korzystaniem z twórczości, w tym instytucjami kultury, nadawcami publicznymi, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi. Projekt został zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego i na stronie internetowej www.prawoautorskie.gov.pl, oraz stosownie do postanowień art. 5 ustawy o działalności lobbingskiej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.) oraz § 4 i § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. poz. 979), projekt ustawy został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

Niektóre z kwestii objętych projektowaną ustawą były przedmiotem wstępnych konsultacji społecznych i publicznej debaty już wcześniej:

Ad. 1) Kwestie dzieł osieroconych, finansowania Funduszu Promocji Twórczości, dozwolonego użytku publicznego oraz wynagrodzenia z tytułu wypożyczeń bibliotecznych były przedmiotem wstępnych konsultacji prowadzonych w 2013 r. w ramach Forum Prawa Autorskiego (utworzonej przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w 2013 r. stałej platformy dyskusji o prawie autorskim). Wyniki tych konsultacji zostały opublikowane na stronie www.prawoautorskie.gov.pl.

Z przeprowadzonych konsultacji wynika konieczność rozwiązania problemu związanego z brakiem możliwości korzystania z utworów osieroconych. Brak jednoznacznych uregulowań w tym zakresie przysparza wielu trudności w udostępnianiu dziedzictwa narodowego. Większość konsultowanych podmiotów uważa, że krajowa regulacja nie powinna być ograniczona wyłącznie do wąskiego zakresu korzystania z utworów osieroconych w ramach dozwolonego użytku, uregulowanego w dyrektywie 2012/28/UE, ale powinna też określać zasady korzystania z tego rodzaju utworów na podstawie licencji.

Kontrowersji nie budzi także propozycja zniesienia opłat na Fundusz Promocji Twórczości, jakie obecnie muszą uiszczać wydawcy publikujący utwory nie chronione autorskimi prawami majątkowymi. Równocześnie podnoszono jednak problem zapewnienia alternatywnego źródła finansowania Funduszu. Akceptowalnym pomysłem wydaje się powiązanie tego finansowania z systemem wynagrodzeń za korzystanie z utworów osieroconych.

W konsultacjach zidentyfikowano ponadto trudności, jakie napotykają podmioty korzystające z przepisów o dozwolonym użytku publicznym, w tym muzea, biblioteki, instytucje naukowe oraz edukacyjne. Zwrócono m.in. uwagę na wątpliwości dotyczące:

- kręgu beneficjentów dozwolonego użytku informacyjnego;
- zakresu prawa cytatu;
- zgodności dozwolonego użytku na potrzeby ośrodków informacji i dokumentacji z prawem europejskim;
- zakresu dopuszczalnego korzystania z utworów podczas ceremonii, imprez i oficjalnych uroczystości;
- przesłanek korzystania z utworów w celach dydaktycznych i badawczych;

- zakresu korzystania z utworów w ramach wyjątku na rzecz bibliotek, archiwów i szkół oraz nieobjęcia tym wyjątkiem muzeów;
- przesłanek i zakresu dopuszczalnego wystawiania egzemplarzy utworów plastycznych;
- zakresu korzystania z utworów w ramach promocji lub informowania o publicznej wystawie lub sprzedaży.

Wątpliwości te w wielu przypadkach wynikają z niepełnego lub nieprecyzyjnego wdrożenia przepisów dyrektywy 2001/29/WE.

Odrębnym problemem, również sygnalizowanym w konsultacjach, jest brak implementacji art. 6 dyrektywy 2006/115/WE, przewidującego wynagrodzenie z tytułu publicznego użyczenia utworów. Wśród konsultowanych podmiotów istnieje konsensus co do konieczności uregulowania kwestii rekompensaty dla autorów i wydawców książek za wypożyczenia biblioteczne. W konsultacjach podmioty zgodziły się co do tego, iż najbardziej efektywnym modelem implementującym tę instytucję w Europie jest wypłata wynagrodzenia z budżetu państwa, nie nakładająca zobowiązań finansowych na same biblioteki i czytelników. Wszyscy uznają również za zasadne, aby wdrażany instrument służył przede wszystkim celowi wspierania kultury polskiej, a zatem aby jego beneficjentami zostali autorzy i wydawcy pozycji powstałych w języku polskim lub przetłumaczonych na język polski. Różnice zdań dotyczą natomiast zakresu bibliotek, których działalność będzie służyć obliczaniu podstawy wynagrodzenia (tj. tego, czy mają to być wszystkie biblioteki, czy jedynie biblioteki publiczne), rodzaju utworów, których wypożyczanie ma wiązać się z wypłatą wynagrodzenia (książki czy wszystkie utwory znajdujące się w zbiorach bibliotek) oraz udziału w podziale wynagrodzeń pomiędzy twórców i wydawców.

2) Konsultacje dotyczące wydłużenia czasu ochrony praw pokrewnych do artystycznych wykonań i fonogramów odbyły się w 2008 r. przy okazji prac nad dyrektywą w tej sprawie. Za przedłużeniem czasu ochrony opowiedzieli się wyłącznie jego beneficjenci, czyli organizacje zbiorowego zarządzania zrzeszające artystów wykonawców i producentów fonogramów. Natomiast użytkownicy wypowiedzieli się krytycznie o projektowanych zmianach. Konsultacje dotyczyły jednak przedstawionej pierwotnie przez Komisję propozycji wydłużenia czasu ochrony do 95 lat. Ostatecznie przyjęty 70-letni czas ochrony nie był poddawany konsultacjom.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny stałe z 2014 r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]												
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0-10)	
Dochody ogółem		-0,4	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4	-4,0
budżet państwa													
JST													
pozostałe jednostki (oddzielnie)		-0,4	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4	-4,0
Wydatki ogółem		4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	41
budżet państwa		4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	41
JST													
pozostałe jednostki (oddzielnie)													
Saldo ogółem		-4,5	-4,5	-4,5	-4,5	-4,5	-4,5	-4,5	-4,5	-4,5	-4,5	-4,5	-45
budżet państwa		-4,1	-4,1	-4,1	-4,1	-4,1	-4,1	-4,1	-4,1	-4,1	-4,1	-4,1	-41
JST													
pozostałe jednostki (oddzielnie)		-0,4	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4	-4,0

Źródła finansowania

Wprowadzenie wynagrodzenia należnego autorom i wydawcom książek z tytułu wypożyczeń bibliotecznych wiąże się z wypłatą globalnej wartości wynagrodzeń z budżetu państwa. Zapewnienie obsługi bazy Urzędu ds. Harmonizacji Rynku Wewnętrzny, w której rejestrowane będą polskie dzieła osierocone oraz podmioty korzystające z dzieł osieroconych, oraz obsługa programu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego będą wymagały utworzenia jednego etatu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń

Za bazę do obliczenia globalnej wartości wynagrodzeń dla autorów i wydawców książek za wypożyczenia biblioteczne, wypłacanej z budżetu państwa, przyjęto wartość środków przeznaczonych przez budżet państwa i budżety samorządów na zakupy biblioteczne dokonane w roku kalendarzowym poprzedzającym rok wypłaty wynagrodzenia. Globalna wartość wynagrodzenia w danym roku stanowiłaby 5% wartości zakupów bibliotecznych w roku poprzedzającym. W roku 2013 r. wydatki na zakupy biblioteczne z budżetu państwa oraz budżetów samorządów wyniosły łącznie 76 mln złotych. Obliczona w ten sposób wartość

globalna wynagrodzeń – 3,8 mln zł – będzie odpowiadać wartości wynagrodzeń wypłacanych z tytułu wypożyczeń bibliotecznych w krajach takich jak Czechy. W analizie kosztów uwzględniono wartość roczną obciążenia budżetu związanego z przedmiotowym tytułem na poziomie 4 mln złotych rocznie. Równocześnie wartość ta została odzwierciedlona po stronie korzyści uzyskiwanych przez autorów i wydawców książek. Wartość ta obejmuje koszty obsługi administracyjnej związanej z podziałem i wypłatą środków uprawnionym autorom, tłumaczom i wydawcom, ponoszone przez organizację zbiorowego zarządzania. Wartość kosztów obsługi administracyjnej będzie przedmiotem umowy zawieranej przez organizację zbiorowego zarządzania z Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Biorąc pod uwagę obecnie stosowane przez organizację zbiorowego zarządzania marże związane z inkasem, podziałem i wypłatą środków na rzecz uprawnionych, szacuje się, że nie przekroczy ona 10% kwot przekazywanych przez budżet państwa na wypłatę wynagrodzeń.

Wartość kosztów pracy jednego pracownika MKiDN rocznie – ok. 100 tys. zł rocznie, została obliczona w oparciu o średnie miesięczne koszty pracy jednego pracownika w MKiDN – 8135 zł, biorąc pod uwagę: średnie wynagrodzenie brutto wraz z trzynastą pensją oraz koszty pochodne (ubezpieczenia społeczne).

Skreślenie art.40 ustawy spowoduje spadek wpływów do Funduszu Promocji Twórczości z tytułu opłat ponoszonych przez producentów i wydawców utworów niekorzystających z ochrony autorskich praw majątkowych. Z tego tytułu na FPT wpływa rocznie ok. 400 tys. zł. Należy podkreślić, że ze względu politykę Ministra dotyczącą zwiększania sum przeznaczanych na stypendia twórcze, ze środków innych niż FPT, projektowana zmiana nie powinna wpłynąć na obniżenie ilości i globalnej wartości tych stypendiów. Jednocześnie prowadzone są analizy, które mają doprowadzić do zmian w funkcjonowaniu systemu pomocowego dla twórców znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej (ok. 30 tys. zł rocznie pochodzących z FPT jak dotąd było przeznaczanych na pomoc socjalną dla twórców).

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

		Skutki						
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z 2014 r.)	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	0,0	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	4,0
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe							
	Autorzy, tłumacze i wydawcy, organizacja zbiorowego zarządzania obsługująca wypłatę wynagrodzeń z tytułu <i>public lending right</i>	0	4	4	4	4	4	40
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa	Wydłużenie czasu ochrony niektórych praw pokrewnych nie spowoduje bezpośrednich kosztów związanych z ich eksploatacją, a raczej utrzymanie tych kosztów na dotychczasowym poziomie, z uwagi na przesunięcie terminu wygaśnięcia praw o 20 lat. Natomiast producenci fonogramów zostaną obciążeni dodatkowym wynagrodzeniem wypłacanym corocznie na rzecz artystów wykonawców w przedłużonym okresie ochrony (w wysokości 20% rocznych przychodów uzyskanych dzięki wydłużeniu czasu ochrony).						
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	Wprowadzenie rozwiązań polegających na udostępnianiu archiwalnych audycji radiowych i telewizyjnych, utworów osieroconych i utworów niedostępnych w obrocie handlowym zapewni obywatelom szerszy i legalny dostęp, przede wszystkim w internecie, do wartościowych zasobów zgromadzonych w instytucjach publicznych. Wprowadzenie wynagrodzenia z tytułu wypożyczeń bibliotecznych nie spowoduje żadnych obciążeń po stronie osób korzystających z bibliotek. Wydłużenie czasu ochrony niektórych praw pokrewnych nie spowoduje bezpośrednich kosztów związanych z ich eksploatacją, a raczej utrzymanie tych kosztów na dotychczasowym poziomie, z uwagi na przesunięcie terminu						

		wygaśnięcia praw o 20 lat.
	Artyści wykonawcy	Artystom wykonawcom muzycznym przez dodatkowe 20 lat będzie przysługiwać prawo pokrewne do ich wykonań, a dodatkowo – w wydłużonym okresie ochrony – wynagrodzenie w wysokości 20% rocznych przychodów producentów fonogramów uzyskanych dzięki wydłużeniu czasu ochrony.
	Producenci fonogramów	Producentom przez dodatkowe 20 lat będzie przysługiwać prawo pokrewne do fonogramów, przy czym 20% rocznych przychodów uzyskanych dzięki wydłużeniu czasu ochrony będą oni przekazywać artystom wykonawcom.
Niemierzalne	Podmioty udostępniające utwory osierocone	Podmioty zainteresowane udostępnianiem utworów osieroconych będą musiały ponieść koszty prowadzenia starannych poszukiwań. Jednak bardzo często podmioty te już obecnie, w ramach porządkowania, katalogowania i opisywania własnych zbiorów, podejmują czynności zmierzające do identyfikacji autorów (np. biblioteki, filmoteki, archiwa, nadawcy publiczni). Dlatego trudno jest oszacować, czy procedura starannych poszukiwań będzie stanowić dla nich dodatkowe obciążenie. Przykładowo Filmoteka Narodowa już obecnie zidentyfikowała w swoich zbiorach 160 filmów będących utworami osieroconymi, a w związku z tym w celu ustalenia statusu tych utworów nie powinna ponosić dodatkowych kosztów poszukiwań uprawnionych. Należy też zwrócić uwagę, że dzięki ogólnodostępnej bazie utworów osieroconych poszukiwania będą prowadzone w stosunku do danego utworu tylko raz. Pozostałe instytucje posiadające dany utwór w swoich zbiorach nie będą musiały tych poszukiwań powtarzać. Oznaczać to będzie w skali kraju oszczędności w funkcjonowaniu instytucji kultury, dotyczące kosztów czynności prowadzących do ustalenia stanu prawnego utworów poddawanych digitalizacji i udostępnieniu w Internecie. Trudna do oszacowania jest także skala potencjalnych wynagrodzeń, jakie będą musiały być wypłacane uprawnionym, którzy zostaną ustalen i odnalezieni po rozpoczęciu korzystania z ich utworów jako utworów osieroconych na podstawie dozwolonego użytku. Jednak procedura starannych poszukiwań ma na celu zapewnienie, że tego rodzaju sytuacje wystąpią bardzo rzadko, w związku z czym ryzyko poniesienia kosztów wynagrodzeń zostanie zminimalizowane. Natomiast korzystanie z utworów osieroconych na podstawie licencji nie spowoduje wzrostu kosztów. Projektowana regulacja wprowadza jedynie procedurę ułatwiającą uzyskanie stosownych licencji, natomiast obowiązek ich nabycia, wynikający z ogólnych zasad prawa autorskiego, nie ulega zmianie.
	Nadawcy publiczni	Wprowadzenie pośrednictwa organizacji zbiorowego zarządzania przy nabywaniu licencji na korzystanie z archiwalnych audycji radiowych i telewizyjnych nie zwiększy obciążenia tych podmiotów. Projektowana regulacja wprowadza jedynie procedurę ułatwiającą uzyskanie stosownych licencji, natomiast obowiązek ich nabycia, wynikający z ogólnych zasad prawa autorskiego, nie ulega zmianie.

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń

Wydawcy książek w związku ze zniesieniem opłat na Fundusz Promocji Twórczości uzyskają korzyść ok. 400 tys. złotych rocznie. Jest to średnia wartość kosztów opłat na fundusz ponoszonych w ostatnich latach. Autorom, tłumaczom i wydawcom książek zostanie przyznane wynagrodzenie z tytułu wypożyczeń bibliotecznych. Globalna kwota kosztów tego wynagrodzenia jest szacowana na ok. 4 mln zł rocznie.

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

nie dotyczy

Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).

tak
 nie
 nie dotyczy

zmniejszenie liczby dokumentów
 zmniejszenie liczby procedur
 skrócenie czasu na załatwienie sprawy
 inne: zniesienie opłat

zwiększenie liczby dokumentów
 zwiększenie liczby procedur
 wydłużenie czasu na załatwienie sprawy
 inne:

Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektroniczacji.

- tak
 nie
 nie dotyczy

Komentarz:

Ad. 1a) Wprowadzenie obowiązku pośrednictwa organizacji zbiorowego zarządzania przy nabywaniu licencji na korzystanie przez nadawców radiowych i telewizyjnych z archiwalnych audycji radiowych i telewizyjnych nie spowoduje zwiększenia obciążeń regulacyjnych. Projektowana regulacja wprowadza jedynie procedurę ułatwiającą uzyskanie stosownych licencji, natomiast obowiązek ich nabycia, wynikający z ogólnych zasad prawa autorskiego, nie ulega zmianie.

Ad. 1b) Zmiany w zakresie dozwolonego użytku publicznego nie spowodują zmian obciążeń regulacyjnych.

Ad. 1c) Projektowana ustawa nałoży na biblioteki publiczne obowiązek generowania i przekazywania informacji dotyczących ilości wypożyczeń poszczególnych pozycji książkowych. Obowiązek będzie dotyczyć jedynie wybranych bibliotek posiadających systemy elektroniczne ewidencji wypożyczeń. Uzyskane dane będą służyć do obliczenia wartości wynagrodzeń należnych poszczególnym autorom i wydawcom książek.

Ad. 1d) Procedur dotyczących korzystania z utworów osieroconych (obowiązek starannych poszukiwań, wpisanie utworu do rejestru) nie należy traktować jako nowe obciążenie regulacyjne. Poszukiwanie uprawnionego jest co do zasady zawsze konieczne w celu zawarcia z nim umowy na korzystanie z utworu. Natomiast w razie bezskuteczności poszukiwań, a więc w przypadkach kiedy dany utwór ma charakter utworu osieroconego, korzystanie z niego jest obecnie niemożliwe. Nowe przepisy mają to umożliwić, stanowić więc będzie ułatwienie dla korzystających, a nie obciążenie – dotychczas legalne korzystanie z dzieł osieroconych było w Polsce w praktyce niemożliwe.

Ad. 1e) Wprowadzenie obowiązku pośrednictwa organizacji zbiorowego zarządzania przy nabywaniu licencji na korzystanie z utworów niedostępnych w obrocie handlowym nie spowoduje zwiększenia obciążeń regulacyjnych. Projektowana regulacja wprowadza jedynie procedurę ułatwiającą uzyskanie stosownych licencji, natomiast obowiązek ich nabycia, wynikający z ogólnych zasad prawa autorskiego, nie ulega zmianie. Także obowiązek prowadzenia wykazu tych utworów przez organizację zbiorowego zarządzania nie należy traktować jako nowe obciążenie regulacyjne. Prowadzenie wykazu utworów, do których prawami zarządzają organizacje, jest jednym z warunków prawidłowego wykonywania zbiorowego zarządu.

Ad. 1f) Projektowana ustawa zniesie obowiązek uiszczania przez wydawców opłat na Fundusz Promocji Twórczości z tytułu publikowania utworów niechronionych autorskimi prawami majątkowymi.

Ad. 2) Organizacja zbiorowego zarządzania, wskazana przez MKiDN do pobierania i wypłaty dodatkowego wynagrodzenia dla artystów wykonawców, będzie musiała wdrożyć stosowne mechanizmy jego inkasa i repartycji oraz przedstawiać MKiDN – w ramach obowiązków sprawozdawczych – informacje na temat ich skuteczności.

9. Wpływ na rynek pracy

Projektowana regulacja nie wpłynie na rynek pracy.

10. Wpływ na pozostałe obszary

- środowisko naturalne
 sytuacja i rozwój regionalny
 inne:

- demografia
 mienie państwowe

- informatyzacja
 zdrowie

Omówienie wpływu

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

Wejście w życie ustawy będzie oznaczać rozwiązanie problemów opisanych w pkt 1.

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Ad. 1) Regulacja dotycząca archiwalnych audycji nadawców publicznych, utworów osieroconych i utworów niedostępnych w obrocie handlowym będzie oceniana pod kątem ilości tego rodzaju utworów udostępnionych przez uprawnione do tego instytucje. Ewaluacja zmian w przepisach o dozwolonym użytku publicznym będzie dokonana poprzez konsultacje z zainteresowanymi podmiotami w celu oceny, czy istniejące obecnie problemy zostały wyeliminowane. Natomiast

wymiernym skutkiem regulacji dotyczącej wynagrodzeń z tytułu wypożyczeń bibliotecznych będzie wysokość kwot z tego tytułu wypłaconych uprawnionym. Sama wypłata wynagrodzeń z tego tytułu będzie na bieżąco monitorowana przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach prowadzonego nadzoru nad organizacjami zbiorowego zarządzania oraz rozliczenia wypłaconych kwot wynagrodzeń.

Ad. 2) Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach prowadzonego nadzoru nad organizacjami zbiorowego zarządzania będzie na bieżąco monitorować wypłatę wynagrodzeń przez producentów fonogramów na rzecz artystów wykonawców.

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)

Brak załączników

ZASTĘPCA DYREKTORA
Departamentu Własności Intelektualnej
i Mediów

Marek Dydo
Marek Dydo